

ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP KIỂM TRA ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ HỌC TẬP MÔN GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH CỦA SINH VIÊN TẠI TRUNG TÂM GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH, ĐẠI HỌC QUỐC GIA THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Trần Hoàng Nhiên

Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và an ninh, Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh

Tóm tắt: Bài báo tập trung phân tích vai trò, thực trạng và đề xuất giải pháp nâng cao hiệu quả đánh giá kết quả học tập môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh (GDQP&AN) cho sinh viên tại Trung tâm GDQP&AN – ĐHQG TP. Hồ Chí Minh trong bối cảnh chuyển đổi giáo dục và hội nhập quốc tế. Môn GDQP&AN giữ vai trò quan trọng trong việc hình thành bản lĩnh chính trị, ý thức quốc phòng và tinh thần yêu nước của thế hệ trẻ. Tuy nhiên, công tác đánh giá kết quả học tập hiện nay còn bộc lộ những hạn chế về phương pháp và tiêu chí, chưa phản ánh đầy đủ năng lực người học.

Từ khóa: phương pháp, kiểm tra, đánh giá, giáo dục quốc phòng và an ninh, sinh viên.

INNOVATION OF METHODS OF TESTING AND EVALUATING LEARNING RESULTS OF STUDENTS' NATIONAL DEFENSE AND SECURITY EDUCATION AT THE CENTER FOR NATIONAL DEFENSE AND SECURITY EDUCATION, HO CHI MINH CITY NATIONAL UNIVERSITY

Tran Hoang Nien

Center for National Defense and Security Education, Vietnam National University, Ho Chi Minh City

Abstract: The article focuses on analyzing the role, current situation and proposing solutions to improve the effectiveness of assessing learning outcomes of the subject of National Defense and Security Education (NDE) for students at the Center for National Defense and Security Education - VNU-HCM City in the context of educational transformation and international integration. The subject of NDE plays an important role in forming political qualities, national defense awareness and patriotism of the young generation. However, the current assessment of learning outcomes still shows limitations in methods and criteria, not fully reflecting the learners' capacity.

Keywords: method, test, assessment, national defense and security education, students.

Nhận bài: 20/04/2025

Phản biện: 22/05/2025

Duyệt đăng: 26/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh Cách mạng công nghiệp lần thứ tư và tình hình thế giới diễn biến phức tạp, giáo dục quốc phòng và an ninh đóng vai trò quan trọng trong việc xây dựng nền quốc phòng toàn dân và củng cố an ninh nhân dân. Theo Luật GDQP&AN số 30/2013/QH13, môn học này không chỉ trang bị kiến thức quân sự cơ bản mà còn bồi dưỡng bản lĩnh chính trị, tinh thần yêu nước và khả năng ứng phó với các mối đe dọa an ninh phi truyền thống. Thực tiễn cho thấy, các thế lực thù địch ngày càng gia tăng hoạt động “diễn biến hòa bình”, nhắm vào thế hệ trẻ – đối tượng dễ bị ảnh hưởng bởi thông tin xuyên tạc. Do đó, nâng cao hiệu quả giáo dục GDQP&AN là nhiệm vụ cấp thiết.

Tại Trung tâm GDQP&AN – ĐHQG-HCM, đơn vị trọng điểm đào tạo sinh viên khu vực phía Nam, hoạt động giảng dạy đã chú trọng kết hợp lý thuyết với thực hành, đảm bảo nội dung cả về kiến thức, kỹ năng và tác phong quân sự. Tuy nhiên, công tác kiểm tra đánh giá kết quả học tập vẫn còn hạn chế về phương pháp và tiêu chí, chưa phản ánh đầy đủ mức độ tiếp thu và năng lực vận dụng của người học. Vì vậy, việc nghiên cứu đổi mới phương

pháp đánh giá là cần thiết nhằm nâng cao chất lượng đào tạo, đáp ứng yêu cầu thực tiễn và góp phần xây dựng thế hệ trẻ vững vàng về tư tưởng, lập trường trong giai đoạn hội nhập hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Một số vấn đề liên quan

Đánh giá kết quả học tập

Đánh giá kết quả học tập được hiểu là quá trình xác định mức độ mà người học đạt được về kiến thức, kỹ năng và kỹ xảo so với mục tiêu, yêu cầu đã đề ra trong chương trình đào tạo. Kết quả đánh giá thường được biểu hiện thông qua điểm số dựa trên thang đo quy chuẩn. Đối với sinh viên, hoạt động đánh giá không chỉ là một khâu riêng biệt mà diễn ra một cách hệ thống, có thể được thực hiện đồng thời hoặc lồng ghép vào quá trình dạy học với nhiều hình thức tổ chức linh hoạt. Trong giáo dục đại học, đánh giá giữ vai trò quan trọng trong việc định hướng người học, xác thực kết quả học tập, cung cấp thông tin phản hồi để điều chỉnh hoạt động giảng dạy, đồng thời góp phần hình thành động lực học tập và năng lực tự đánh giá cho sinh viên. Hệ thống đánh giá bao gồm các

hình thức như đánh giá mức độ chuyên cần, đánh giá thường xuyên hoặc định kỳ, và đánh giá tổng kết cuối kỳ.

Môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh

Đây là một môn học đặc thù, giữ vai trò quan trọng trong việc nâng cao nhận thức chính trị, bồi dưỡng tinh thần trách nhiệm và ý thức quốc phòng cho công dân, nhất là trong bối cảnh quốc tế có nhiều biến động và thách thức an ninh phi truyền thống. GDQP&AN còn là nội dung cốt lõi trong chiến lược xây dựng nền quốc phòng toàn dân và thế trận an ninh nhân dân. Theo thông tư 05/2020/TT-BGDĐT, chương trình GDQP&AN trong các cơ sở giáo dục đại học được tổ chức thành 4 học phần với tổng thời lượng 165 tiết, bao gồm nội dung kiến thức về đường lối, chính sách quốc phòng – an ninh, pháp luật, tổ chức lực lượng vũ trang và kỹ năng quân sự cơ bản [2]. Môn học góp phần quan trọng trong việc nâng cao ý thức công dân, tinh thần yêu nước, niềm tin vào chủ nghĩa xã hội và khả năng cảnh giác trước âm mưu “diễn biến hòa bình” của các thế lực thù địch. Đồng thời, GDQP&AN cung cấp nền tảng kiến thức và kỹ năng cần thiết để sinh viên sẵn sàng tham gia bảo vệ Tổ quốc trong các tình huống cấp thiết.

Đánh giá kết quả học tập môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh

Đánh giá kết quả môn Giáo dục quốc phòng và an ninh là “đánh giá mức độ đạt được của sinh viên về phẩm chất và năng lực so với các yêu cầu cần đạt của mỗi lớp học nhằm xác định vị trí và ghi nhận sự tiến bộ của mỗi sinh viên tại thời điểm nhất định trong quá trình phát triển của bản thân” [3]. Hoạt động đánh giá môn học này thường bao gồm đánh giá thường xuyên, đánh giá định kỳ và tổng kết, được triển khai dưới nhiều hình thức như vấn đáp, viết, thực hành, dự án cá nhân hoặc nhóm, kết hợp với các dạng bài trắc nghiệm khách quan và tự luận. Việc đánh giá không chỉ do giảng viên thực hiện mà còn có thể bao gồm tự đánh giá của sinh viên, nhằm phát huy tính tích cực, chủ động và khả năng tự nhận thức trong học tập.

2.2. Đặc điểm đánh giá kết quả học tập môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh ở Đại học

Việc đánh giá kết quả học tập môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh (GDQP-AN) ở bậc đại học mang tính đặc thù, phản ánh mục tiêu giáo dục toàn diện. Môn học tích hợp kiến thức từ nhiều lĩnh vực như khoa học xã hội, quân sự, an ninh và pháp luật, do đó, đánh giá không chỉ đo lường kiến thức lý thuyết mà còn phản ánh mức độ vận dụng thực tiễn, kỹ năng và thái độ của sinh viên. Quá trình đánh giá kết hợp giữa nhận thức và hành

vi, bao gồm cả lý thuyết và thực hành (điều lệnh, kỹ thuật, chiến thuật...), cũng như thái độ đối với nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc. Phương pháp đánh giá đa dạng như kiểm tra viết, trắc nghiệm, thực hành kỹ thuật, quan sát và bài thu hoạch nhóm nhằm đảm bảo tính toàn diện. Việc đánh giá tuân theo chuẩn hóa nội dung và quy trình trên toàn quốc theo quy định của Bộ GD&ĐT. Kết quả học tập còn thể hiện ý thức công dân, lòng yêu nước và tinh thần sẵn sàng bảo vệ Tổ quốc của sinh viên.

2.3. Kết quả thống kê đánh giá kết quả học tập môn giáo dục quốc phòng và an ninh của sinh viên tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh

Từ kết quả thống kê điểm học tập môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh năm học 2023-2024 của 14.252 sinh viên từ các trường đại học được phân luồng và liên kết đào tạo tại Trung tâm, có thể rút ra những nhận định quan trọng về hiệu quả công tác giảng dạy như sau:

Kết quả thống kê cho thấy tỷ lệ sinh viên đạt yêu cầu môn học rất cao, đạt 99,94%. Trong đó, tỷ lệ sinh viên đạt điểm khá trở lên (từ 7,1 điểm) chiếm đến 68,73%. Cụ thể, 45,26% sinh viên đạt điểm khá (7,1-8,0), 21,83% đạt điểm giỏi (8,1-9,0) và 1,64% đạt điểm xuất sắc (9,1-10). Tỷ lệ sinh viên không đạt yêu cầu (dưới 5 điểm) chỉ chiếm 0,06% tương đương 9 sinh viên trên tổng số hơn 14 nghìn sinh viên.

Công tác tổ chức giảng dạy: Tỷ lệ sinh viên đạt yêu cầu gần như tuyệt đối (99,94%) là minh chứng rõ ràng cho sự thành công trong công tác tổ chức giảng dạy của Trung tâm.

- Chương trình đào tạo được thiết kế phù hợp với đặc điểm, nhu cầu và khả năng tiếp thu của sinh viên đại học.

- Phương pháp giảng dạy linh hoạt, kết hợp hài hòa giữa lý thuyết và thực hành, giúp sinh viên dễ dàng tiếp thu kiến thức.

- Đội ngũ giảng viên có trình độ chuyên môn cao, giàu kinh nghiệm trong lĩnh vực giáo dục quốc phòng và an ninh.

- Cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ giảng dạy và học tập được đầu tư đầy đủ, hiện đại.

- Hệ thống kiểm tra, đánh giá khách quan, công bằng, phù hợp với mục tiêu đào tạo.

Nhận thức và thái độ học tập của sinh viên: Phổ điểm tập trung chủ yếu ở mức khá (45,26%) và giỏi (21,83%) phản ánh:

- Sinh viên có ý thức trách nhiệm cao trong học tập môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh.

- Nhận thức về tầm quan trọng của môn học

trong việc hình thành thế giới quan, nhân sinh quan và bồi dưỡng tinh thần yêu nước của sinh viên ngày càng được nâng cao.

- Sinh viên có thái độ nghiêm túc, tích cực trong các hoạt động học tập và rèn luyện quân sự.

- Môi trường học tập kỷ luật, nề nếp tại Trung tâm tạo điều kiện thuận lợi cho sinh viên phát huy tối đa khả năng học tập.

Những hạn chế cần khắc phục: Mặc dù kết quả đạt được rất khả quan, nhưng vẫn tồn tại một số hạn chế cần được quan tâm:

- Tỷ lệ sinh viên đạt điểm xuất sắc còn thấp (1,64%), cho thấy vẫn còn dư địa để nâng cao chất lượng đào tạo ở phân khúc cao nhất.

- Có sự chênh lệch về kết quả học tập giữa các học phần, trong đó học phần “Kỹ thuật chiến đấu bộ binh” có điểm trung bình thấp nhất (6,9 điểm), cho thấy sinh viên còn gặp khó khăn trong việc tiếp thu các nội dung thực hành đòi hỏi kỹ năng và thể lực.

- Một số ít sinh viên không đạt yêu cầu (9 sinh viên) cho thấy cần có giải pháp hỗ trợ đặc biệt cho nhóm sinh viên yếu kém.

Các yếu tố tác động đến sự phân hóa kết quả học tập: Sự phân hóa về kết quả học tập giữa các trường và giữa các sinh viên do những yếu tố:

- Đặc thù ngành đào tạo: Sinh viên các ngành kỹ thuật, quân sự có thể có lợi thế trong việc tiếp thu các nội dung liên quan đến kỹ thuật quân sự, trong khi sinh viên các ngành xã hội có thể tiếp thu tốt hơn các nội dung lý luận.

- Nền tảng kiến thức và kỹ năng ban đầu: Sinh viên có nền tảng thể lực tốt, từng tham gia các hoạt động thể thao, quân sự có lợi thế trong các học phần thực hành.

- Thời gian và phương pháp học tập: Sự khác biệt về phương pháp học tập, thời gian tự học, mức độ đầu tư cho môn học tạo nên sự chênh lệch về kết quả.

- Môi trường học tập: Sự hỗ trợ từ đồng đội, bạn bè, sự linh hoạt trong việc điều chỉnh phương pháp giảng dạy của giảng viên cũng ảnh hưởng đến kết quả học tập.

Dựa trên kết quả thống kê, có thể thấy công tác giảng dạy tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh đã đạt được hiệu quả cao. Điều này được thể hiện qua tỷ lệ sinh viên hoàn thành tốt môn học, mức độ hài lòng của người học đối với nội dung và phương pháp giảng dạy, cũng như sự chuyển biến tích cực trong nhận thức và ý thức chấp hành kỷ luật, tinh thần trách nhiệm đối với nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc. Bên cạnh đó, đội ngũ giảng viên

tại Trung tâm không ngừng đổi mới phương pháp dạy học theo hướng phát triển năng lực người học, ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy, lồng ghép hiệu quả giữa lý thuyết và thực hành. Các nội dung giảng dạy được cập nhật phù hợp với tình hình thực tiễn và yêu cầu đổi mới giáo dục, tạo điều kiện thuận lợi cho sinh viên tiếp thu kiến thức, rèn luyện kỹ năng và hình thành thái độ tích cực trong học tập.

Tuy nhiên, để nâng cao hơn nữa chất lượng giảng dạy và hiệu quả đánh giá kết quả học tập môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Trung tâm cần tiếp tục đầu tư về cơ sở vật chất, phương tiện dạy học hiện đại; đồng thời hoàn thiện hệ thống công cụ, tiêu chí đánh giá theo hướng tiếp cận năng lực, phù hợp với mục tiêu đào tạo toàn diện cho sinh viên trong giai đoạn mới.

2.4. Biện pháp đánh giá kết quả học tập môn giáo dục quốc phòng và an ninh của sinh viên tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh

Một là, Tổ chức bồi dưỡng, nâng cao nhận thức cho cán bộ quản lý và giảng viên về đánh giá kết quả học tập môn Giáo dục quốc phòng và an ninh. Biện pháp này giúp đội ngũ cán bộ quản lý và giảng viên hiểu rõ tầm quan trọng, chức năng, nhiệm vụ, cũng như các nguyên tắc, hình thức và phương pháp đánh giá kết quả học tập môn . Trên cơ sở đó, mỗi cá nhân sẽ nâng cao ý thức trách nhiệm, củng cố năng lực chuyên môn, đồng thời phối hợp hiệu quả với nhà trường trong quá trình tổ chức và thực hiện công tác đánh giá, nhằm bảo đảm chất lượng và tính khách quan trong việc đánh giá kết quả học tập của sinh viên. Để nâng cao hiệu quả đánh giá kết quả học tập môn Giáo dục quốc phòng và an ninh đối với sinh viên, lãnh đạo nhà trường cần triển khai đa dạng các biện pháp nhằm giúp cán bộ quản lý và giảng viên hiểu rõ vị trí, vai trò, chức năng, nội dung, mục tiêu và tác động của hoạt động đánh giá này. Việc nâng cao nhận thức là yếu tố then chốt, lãnh đạo cần giúp cán bộ, giảng viên nắm vững cơ sở khoa học và sự cần thiết của việc đánh giá kết quả học tập môn học này dựa trên năng lực của sinh viên.

Hai là, xác định mục tiêu đánh giá phù hợp với chuẩn đầu ra và định hướng phát triển năng lực sinh viên. Để thực hiện được biện pháp trên trước hết cần phải rà soát, phân tích và đối chiếu các chuẩn đầu ra của môn học với khung năng lực quốc gia cũng như các yêu cầu thực tiễn về quốc phòng - an ninh. Tổ chức các hội thảo chuyên môn với sự tham gia của đội ngũ giảng viên, chuyên gia giáo dục và đại diện từ các đơn vị

quân đội, công an để xây dựng hệ thống mục tiêu đánh giá theo ba nhóm chính: kiến thức, kỹ năng và thái độ. Sau khi xác định được các nhóm mục tiêu đánh giá, cụ thể hóa thành các tiêu chí đánh giá chi tiết cho từng học phần trong chương trình đào tạo. Các tiêu chí được mô tả rõ ràng, đo lường được và phải gắn liền với các mức độ phát triển năng lực của sinh viên theo thang Bloom cải tiến hoặc các thang đo năng lực phù hợp khác. Đối với học phần lý thuyết, các tiêu chí đánh giá tập trung vào khả năng hiểu, phân tích, tổng hợp và đánh giá các vấn đề liên quan đến quốc phòng - an ninh. Đối với học phần thực hành, các tiêu chí đánh giá nhấn mạnh vào kỹ năng thực hiện, độ chính xác, tốc độ và khả năng xử lý tình huống thực tế. Quá trình xây dựng và hoàn thiện các mục tiêu đánh giá thực hiện theo phương pháp “từ trên xuống” kết hợp với “từ dưới lên”, nghĩa là vừa dựa trên chuẩn đầu ra và yêu cầu của chương trình đào tạo, vừa tính đến đặc điểm, nhu cầu và khả năng thực tế của sinh viên và ý kiến phản hồi từ các bên liên quan, bao gồm sinh viên, cựu sinh viên, nhà tuyển dụng và các chuyên gia trong lĩnh vực quốc phòng - an ninh.

Ba là, đổi mới và hoàn thiện nội dung đánh giá theo hướng toàn diện và gắn với thực tiễn quốc phòng – an ninh. Trên cơ sở kết quả đánh giá hiện trạng, xây dựng khung nội dung đánh giá mới theo hướng toàn diện, bao quát đầy đủ: kiến thức, kỹ năng và thái độ. Về kiến thức, sẽ đánh giá khả năng ghi nhớ, tái hiện kiến thức, đánh giá năng lực vận dụng, phân tích, tổng hợp và đánh giá các vấn đề liên quan đến quốc phòng – an ninh; về kỹ năng nội dung đánh giá thiết kế theo hướng thực hành, ứng dụng, nhấn mạnh vào khả năng xử lý tình huống và giải quyết vấn đề trong các tình huống quốc phòng – an ninh thực tế; nội dung đánh giá hướng đến đo lường mức độ nhận thức, ý thức trách nhiệm và tinh thần sẵn sàng của sinh viên đối với nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc.

Bốn là, đa dạng hóa hình thức và phương pháp đánh giá nhằm phát huy tính tích cực của người học nhằm tạo ra một hệ thống đánh giá linh hoạt, đa chiều, có khả năng đo lường chính xác và toàn diện kết quả học tập của sinh viên trong môn Giáo dục quốc phòng và an ninh. Tiến hành rà soát, đánh giá thực trạng các hình thức và phương pháp đánh giá đang được áp dụng tại Trung tâm để xác định những hạn chế cần khắc phục và những điểm mạnh cần phát huy. Xây dựng và triển khai hệ thống các hình thức đánh giá đa dạng, phù hợp với đặc điểm của môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh, áp dụng các hình thức đánh giá khác nhau, có tính phù hợp với từng mục đích đánh giá, sinh viên như: bài tập cá nhân, bài tập nhóm, thảo luận, seminar, bài kiểm tra ngắn (quiz), hay thi viết, vấn đáp, thi thực hành, thi trên máy tính, bảo vệ dự án, tiểu luận,...

III. KẾT LUẬN

Giáo dục Quốc phòng và An ninh (GDQP&AN) giữ vai trò then chốt trong việc hình thành bản lĩnh chính trị, ý thức công dân và tinh thần yêu nước cho sinh viên trong bối cảnh hội nhập và biến động an ninh toàn cầu. Thực tiễn tại Trung tâm GDQP&AN – ĐHQG-HCM cho thấy công tác giảng dạy đã đạt được nhiều kết quả tích cực, thể hiện qua tỷ lệ sinh viên hoàn thành tốt môn học và nhận thức ngày càng cao về trách nhiệm bảo vệ Tổ quốc. Tuy nhiên, vẫn còn tồn tại một số hạn chế trong đánh giá kết quả học tập, đặc biệt ở các học phần thực hành. Vì vậy, việc đổi mới phương pháp và công cụ đánh giá theo hướng tiếp cận năng lực là yêu cầu cấp thiết. Cần tăng cường bồi dưỡng đội ngũ giảng viên, hoàn thiện tiêu chí đánh giá, ứng dụng công nghệ thông tin và xây dựng môi trường học tập tích cực. Những giải pháp này sẽ góp phần nâng cao chất lượng đào tạo môn GDQP&AN, qua đó hình thành lớp sinh viên vững vàng về tư tưởng, sẵn sàng tham gia bảo vệ chủ quyền, an ninh quốc gia trong thời đại mới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Cao Ngọc Báu (2022), *Đổi mới phương pháp kiểm tra, đánh giá kết quả học tập môn học giáo dục quốc phòng và an ninh*, Tạp chí Khoa học – Trường Đại học Cần Thơ.
- [2] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Thông tư 05 về việc ban hành chương trình giáo dục quốc phòng và an ninh trong trường trung cấp sư phạm, cao đẳng sư phạm và cơ sở giáo dục đại học*, Hà Nội.
- [3] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), *Thông tư 46 về việc ban hành chương trình môn giáo dục quốc phòng và an ninh cấp trung học phổ thông*, Hà Nội.
- [4] Đặng Bá Lâm (2003), *Kiểm tra – đánh giá trong dạy học – học đại học*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.